

Отримано: 22 листопада 2023 р.

Прорецензовано: 06 грудня 2023 р.

Прийнято до друку: 13 грудня 2023 р.

e-mail: kovalenko0202@ukr.net

DOI: 10.25264/2311-5149-2023-31(59)-70-77

Хелемський В. Ю. Фінансові детермінанти капітальних інвестицій сталого розвитку України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, грудень 2023. № 31(59). С. 70–77.

УДК: 336.61 (477)

JEL-класифікація: G31 O16

Хелемський Віктор Юрійович,
*аспірант, кафедра фінансових ринків та технологій,
Державний податковий університет*

ФІНАНСОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Дослідження присвячено розробці концептуальних засад фінансових детермінант капітальних інвестицій та визначено їх роль у сталому розвитку України. Проаналізовано інструменти державної політики щодо сталих фінансів та визначено, що держава має створити необхідне середовище для стимулювання у майбутньому фінансового забезпечення капітальних інвестицій. Доведено, що фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку є стійкою системою, інтегрованою у міжнародний простір, здатною протистояти викликам, розвиватися та сприяти сталому розвитку країни. Визначено, що головним завданням сьогодні є сформувати достатній фінансово-інвестиційний потенціал для відбудови і соціально-економічного розвитку України, забезпечити доступ до сталого фінансування усіх громад, суб'єктів господарювання, посилення мобілізації внутрішніх заощаджень для довгострокових інвестицій, орієнтованих на досягнення Цілей сталого розвитку.

Ключові слова: капітальні інвестиції, фінансування капітальних інвестицій, сталі фінанси, сталий розвиток, цілі сталого розвитку, державна фінансова політика.

Viktor Khelemskyi,
*PhD Student, Department of Financial Markets and Technologies,
State Tax University*

FINANCIAL DETERMINANTS OF CAPITAL INVESTMENTS IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE

The study is devoted to the development of the conceptual foundations of financial determinants of capital investments and their role in the sustainable development of Ukraine is determined. The author established that the annual investment needs for developing countries alone are estimated at 3.3 to 4.5 trillion. USD per year. Investments are needed primarily to finance the development of basic infrastructure, the fields of medicine and education, ensuring food security, mitigating the consequences and adapting to climate change and other areas of sustainable development. The research substantiates that the financing of capital investments of sustainable development is a separate sphere of socio-economic relations, where financial support for the creation, restoration or expansion of capital assets in all spheres of social development takes place. Such a system has specific complex mechanisms for the formation of financial potential for the realization of capital investments and tools for self-preservation and self-development, which are subject to the Goals of sustainable development, for the sake of the main goal – the sustainable development of the country. The article analyzes the instruments of state policy regarding sustainable finance and determines that the state should create the necessary environment for stimulating the financial provision of capital investments in the future. Considering the European integration processes in Ukraine, the state policy in the field of financing sustainable development capital investments should be based on European principles. The improvement of the taxation system in the field of investment capital markets, the introduction of special investment accounts, the improvement of activities in the field of joint investment, the introduction of social bonds and bonds of sustainable development, the disclosure of information about ESG and other directions. The study proved that the financing of capital investments of sustainable development is a sustainable system integrated into the international space, capable of facing challenges, developing and contributing to the sustainable development of the country. The author determined that the main task today is to form sufficient financial and investment potential for the reconstruction and socio-economic development of Ukraine, to ensure access to sustainable financing for all communities, business entities, to strengthen the mobilization of domestic savings for long-term investments aimed at achieving the Sustainable Development Goals.

Keywords: capital investment, capital investment financing, sustainable finance, sustainable development, sustainable development goals, state financial policy.

Постановка проблеми. Глобальні зміни ціннісних орієнтацій висувають сьогодні на перший план питання з фінансового забезпечення формування нової моделі розвитку країни, парадигма якої має ґрунтуватися на сталому розвитку або досягненні оптимального балансу між – економічним, соціальним

та екологічним розвитком.

Досягнення Цілей сталого розвитку (далі ЦСР) неминуче пов'язане з фінансами та інвестиціями. Без достатнього фінансування капітальних інвестицій у такі галузі як житло, транспортна інфраструктура, відновлювальна енергія, інновації, охорона здоров'я, освіта, охорона навколишнього середовища та інші сектори досягти бажаних показників сталого розвитку не можливо.

У підсумковій Декларації Конференції з питань сталого розвитку у 2012 році в Ріо-де-Жанейро (Бразилія) у «Порядку денному до 2030 року» було зазначено, що «для здійснення стійкого сталого розвитку важливе значення мають міжнародні, регіональні та національні фінансові механізми, у тому числі механізми, якими можуть користуватися субнаціональні та місцеві органи влади. Як додаткові джерела фінансування сталого розвитку певну роль можуть зіграти нові партнерства та інноваційні джерела фінансування [1, с.49]. Крім того, наголошено на важливість об'єднання фінансових, інвестиційних та технологічних потреб для реалізації політики сталого розвитку у всіх вимірах: соціальній, гуманітарній, безпековій, економічній та кліматичній сферах.

За оцінками міжнародних експертів потреби в щорічних інвестиціях лише для країн, що розвиваються, оцінюються у розмірі від 3,3 до 4,5 трлн доларів США на рік. Інвестиції необхідні насамперед для фінансування розбудови базової інфраструктури, сфери медицини та освіти, забезпечення продовольчої безпеки, пом'якшення наслідків та адаптації до змін клімату та інших напрямів сталого розвитку [2].

Разом із тим, глобальне інвестиційне середовище різко змінилося з початком пандемії COVID-19, а з початком у 2023 році повномасштабної війни в Україні багато країн переглянули свої стратегії розвитку зважаючи на зростання цін на енергоносії, продукти харчування, збільшення кількості біженців та зміну міжнародних логістичних потоків. За розрахунками Міжнародної організації праці сальдо країн, що розвиваються, скоротилося з початку війни в Україні на 315 млрд дол. США, а дефіцит фінансування соціального розвитку на кінець 2022 року склав близько 1,2 трлн дол. США в рік [3]. За таких умов досягти бажаних ЦСР не можливо.

Зважаючи на особливу вагомість проблем фінансування ЦРС та пошуку дієвих інструментів залучення інвестицій в інфраструктурні об'єкти, забезпечення продовольчої безпеки, водопостачання та санітарії, охорони здоров'я та інші напрями сталого розвитку, питання пошуку дієвих інструментів фінансового забезпечення сталого розвитку є сьогодні надзвичайно актуальними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За останнє десятиліття в фінансовій науці досить активно почалися дискусії і дослідження питань фінансів сталого розвитку. В цьому контексті варто відмітити праці таких вітчизняних науковців, як І. Васильчук [4], Т. Майорова, С. Кропельницька [5], Т. Єфименко, Л. Ловінська, Я. Олійник [6]. Т. Кожухова у своїх роботах детально досліджує глобальну систему фінансування сталого розвитку, а також оцінює національні політики фінансування програм сталого розвитку, у тому числі України [7]. Стратегічні та інституціональні підходи до формування національної системи сталих фінансів розкрито у монографічному дослідженні Д. Клинового [8]. Натомість питання фінансового забезпечення сталого розвитку регіонів України проаналізовано професоркою І. Вахович [9].

Аналіз іноземних публікацій дозволив виокремити особливий внесок Теодора Панайоту, лауреата Нобелівської премії миру 2007 року, професора економіки та етики, директора Кіпрського міжнародного інституту менеджменту. Він вважається світовим авторитетом у сфері економічних інструментів та інноваційних механізмів фінансування сталого розвитку [10]. Особливої уваги заслуговують дослідження інших іноземних науковців, таких як К. Перес [11], Г. Шмідт-Трауб і Дж. Сакс [12], Т. Едріана [13] та ін.

Не дивлячись на досить широке представлення в іноземних та у вітчизняних публікаціях питань сталого розвитку в цілому та «сталих фінансів», зокрема, практично відсутні системні наукові напрацювання, щодо змісту та особливостей фінансового забезпечення капітальних інвестицій сталого розвитку – як основного драйвера соціально-економічного розвитку країни.

Мета статті. Метою статті є визначення концептуальних засад фінансових детермінант капітальних інвестицій та їх ролі у сталому розвитку України.

Виклад основного матеріалу. Фінанси – це дуже вагомий і необхідний ресурс для реалізації Цілей сталого розвитку, але без капітальних інвестицій, їх збалансованості та синергії економічного, соціального та екологічного результатів досягти необхідного рівня сталого розвитку неможливо.

Дослідивши Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, ми з'ясували, що за рахунок капітальних інвестицій буде отримано, і прямих (фінансово-економічний), і опосередкований (соціальний або екологічний) ефект за 12 Цілями сталого розвитку (табл. 1). Решта Цілей сталого розвитку досягається через опосередкований вплив результатів здійснення капітальних інвестицій в інших сферах і напрямах діяльності.

У цьому контексті важливим є те, що стрижнем сутнісної характеристики поняття «фінансування капі-

тальних інвестицій сталого розвитку» має бути місія, яку через капітальні інвестиції реалізують фінанси у сталому розвитку.

Ми вважаємо, що «фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку» – це окрема сфера соціально-економічних відносин, де відбувається фінансове забезпечення створення, відновлення або розширення капітальних активів в усіх сферах суспільного розвитку. На підтвердження вище зазначеного, приведемо такі факти. Досягнення основних індикаторів сталого розвитку – цілей сталого

Таблиця 1.

Відповідність результатів реалізації капітальних інвестицій цілям сталого розвитку України

Цілі сталого розвитку України	Результати реалізації капітальних інвестицій		
	Прямий ефект	Опосередкований (непрямий ефект) ефект	
		Економічний	Соціальний
1) Подолання бідності		+	
2) Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства	+	+	
3) Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці	+	+	+
4) Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх	+	+	
5) Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат		+	
6) Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією	+	+	+
7) забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх	+	+	+
8) Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх	+	+	
9) Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;	+	+	
10) Скорочення нерівності		+	
11) Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів	+	+	+
12) Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва	+	+	
13) Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками	+	+	+
14) Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку;	+	+	+
15) Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття	+	+	+
16) Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях		+	
17) Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку		+	

Джерело: Складено на основі [14].

розвитку (ЦСР) має економічні вигоди і створює нові можливості для формування фінансових ресурсів для майбутніх інвестицій на макро- та мікрорівнях. Міжнародними експертами оцінюється, що досягнення ЦСР у всьому світі лише в чотирьох ключових економічних системах (продовольство і сільське господарство, міста, енергія і матеріали, медицина і добробут) може принести приватному сектору нові ринкові можливості на суму понад 12 трлн дол. США на рік до 2030 року. Крім того, визначено, що досягнення ЦСР призведе до створення 380 млн нових робочих місць до 2030 року [15]. Перехід на низьковуглецеве сталє зростання може згенерувати економічні вигоди у обсязі 26 трлн дол. США до 2030 року [16]

Також особливо актуальним постає питання фінансування капітальних інвестицій з позицій відновлення зруйнованого війною майна в Україні.

За оцінками Європейської комісії та Світового банку поточна вартість реконструкції та відновлення

в Україні становить не менше 349 млрд дол. США. Що стосується загального обсягу завданої шкоди – за основними секторами економіки станом на 01.06.2022 року, то можемо побачити відповідні тенденції (табл. 2).

У той же час, за розрахунками експертів до кінця 2023 року України може втратити ще більше активів, на відновлення яких знадобиться понад 750 млрд дол. США. Зазначене дозволяє нам зробити висновок, що питання фінансового забезпечення капітальних інвестицій сталого розвитку – є сьогодні надзвичайно актуальним.

Сфера інвестицій, зокрема, капітальних, та фінансово-кредитна сфера є окремими елементами загальної «економічної системи», яка за визначенням низки науковців визначається як «сукупність видів економічної діяльності людей, спрямованих на виробництво, розподіл, обмін та споживання товарів і послуг у процесі їхнього взаємодії, а також на регулювання такої діяльності відповідно до мети суспільства» [18, с. 62]. Саме в межах економічної системи відбувається ланцюжок перетворень фінансових ресурсів у капітальні активи з подальшим отриманням результатів сталого розвитку країни.

Таблиця 2

Обсяг завданої шкоди, збитків та потреб за основними секторами України станом на кінець 2022 року, млрд дол. США

Сектор	Завдана шкода	Частка (%)	Збитки	Частка (%)	Потреби на відновлення	Частка (%)
Житло	39.2	40	13.3	5	69.0	20
Сільське господарство	2.2	2	28.3	11	18.7	5
Зрошення і водні ресурси	0.2	0	0.1	0	7.5	2
Торгівля і промисловість	9.7	10	47.5	19	20.8	6
Фінансовий сектор і банківська справа	0.03	0	8.1	3	8.0	2
Енергетика	3.0	3	11.7	5	10.4	3
Транспорт	29.9	31	26.1	10	73.8	21
Телекомунікації та цифрові технології	0.7	1	0.6	0	3.3	1
Водопостачання та водовідведення	1.3	1	6.8	3	5.4	2
Муніципальні послуги	2.3	2	4.3	2	5.7	2
Охорона довкілля, природо-користування та лісове господарство	2.5	3	0.7	0	1.2	0
Очищення території країни	-	0	73.2	29	73.2	21
Інші сектори	6.37	7	31.3	13	51.5	15
Разом	97.4	100	252.0	100	348.5	100

Джерело: Складено на основі [17].

Економічна система тісно пов'язана з соціальною сферою, під якою українські науковці розуміють «сферу життєдіяльності людського суспільства, де реалізуються інтереси класів, соціальних груп, етнопонаціональних спільнот, що охоплює широку палітру соціального простору – від умов праці, побуту, здоров'я до соціально-класових, етнопонаціональних, сімейно-шлюбних відносин» [19, с. 344].

Більше того, економічна система розвивається під дією соціальних змін у суспільстві. Бо фінансово-кредитна сфера залежить від доходів домогосподарств, конкурентоспроможність бізнесу залежить від професійного рівня та освіти його працівників, рівня забезпеченості їх житлом, соціально-побутовими послугами, фізичного та культурного рівня, а також можливостям відпочинку і відновлення. Зважаючи на це, прослідковується тісний взаємозв'язок між рівнем фінансового забезпечення капітальних інвестицій сталого розвитку та рівнем економічного зростання держави в цілому.

Якщо врахувати загальне визначення системи, надане українським дослідником А. Гальчинським, що «система – це внутрішньо організована структура – система систем, що виступає як засіб досягнення певної (системної) мети, має специфічні механізми самозбереження і енергію саморозвитку, підпорядковується власній логіці історизму та іманентним законам» [20, с. 99], то можемо констатувати таке. Будь-яка «система» – це завжди сукупність менших систем або сфер, які включають в себе окремі механізми та інструменти, що взаємодіють між собою. Таким чином, змістовне наповнення поняття «фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку» як системи має включати в себе певну сукупність елементів (інструментів, методів та механізмів) фінансово-кредитної, інвестиційної та соціальної сфер, що перебувають у певній взаємозалежності та взаємодіють між собою. Більше того, одна із підсистем може бути більшою і поглинати інші менші підсистеми.

В цьому контексті важливим є те, що в межах однієї системи взаємодіють різноякісні складові части-

ни – фінансова, інвестиційна та соціальні сфери, кожна з яких має свою особливість і специфіку функціонування, тому генезисом поняття «фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку» має бути методологія складних систем. Основними ознаками складної системи є її відкритість, самоорганізація, ієрархічність та можливість відтворюватися і розвиватися під дією різних факторів.

Виходячи з вищезазначеного, фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку як складна система, має специфічні складні механізми формування фінансового потенціалу для реалізації капітальних інвестицій та інструменти самозбереження та саморозвитку, які підпорядковуються Цілям сталого розвитку, заради головної мети – сталого розвитку країни, рис. 1.

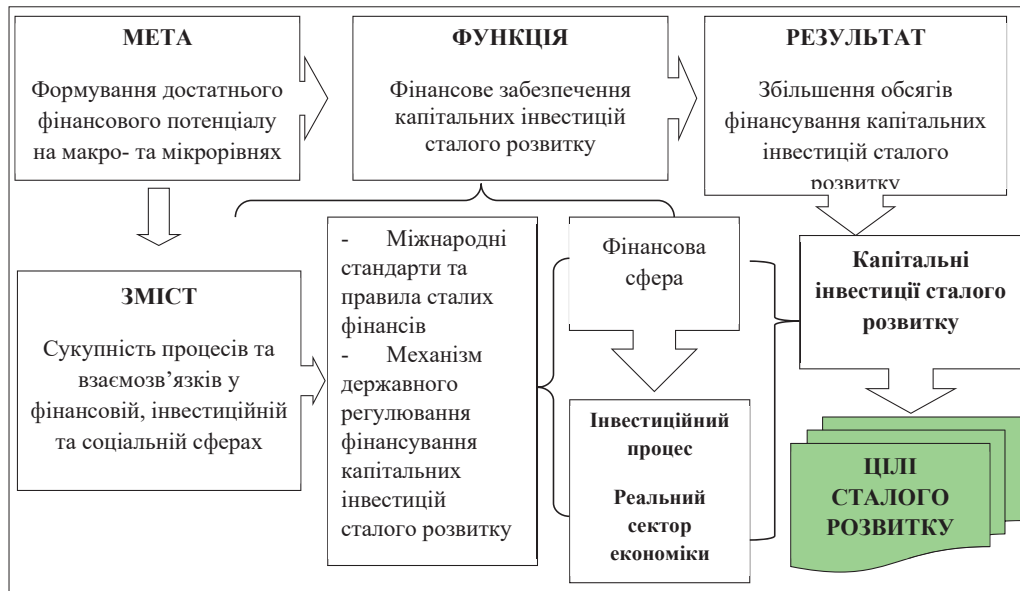

Рис. 1. Основні детермінанти поняття фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку як системи

Джерело: Розроблено автором.

Фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку – це також «динамічна» система, яка постійно розвивається і змінюється під дією множини зовнішніх глобальних, регіональних та місцевих (локальних) факторів. Саме зовнішні чинники визначають засоби, механізми та інструменти розвитку цієї системи на майбутнє. Внутрішні інструменти такої системи також між собою динамічно взаємодіють, при цьому вони розвиваються і змінюються залежно від цілей, що ставить перед собою система, в той чи інший період часу.

До прикладу, система фінансування капітальних інвестицій змінила вектори свого розвитку під впливом глобальної пандемії COVID-19, і країни світу змушені були переглянути свої макрофінансові стратегії в бік збільшення фінансування в об'єкти охорони здоров'я, довкілля і соціальної безпеки.

Військова агресія Російської Федерації знищила промисловий та енергетичний потенціал на сході України та збільшила екологічні та епідеміологічні загрози. В результаті повітряних атак були зруйновані інфраструктурні об'єкти і в інших регіонах України. Найбільш складною стала ситуація з соціальною складовою ESG, мільйони мешканців України втратили житло, роботу, не мають доступу до якісної освіти та охорони здоров'я. За таких умов система фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку має переорієнтуватися на відновлення та забезпечити сталий розвиток інтегруючи соціальні, економічні та екологічні результати. Про необхідність відновлення зруйнованої економіки на засадах сталого розвитку наголошувалося в Лугано на міжнародній конференції з відновлення України (URC 2022) у липні 2022 року [21].

Не дивлячись на глобальні і внутрішні виклики в країні, система фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку постійно розвивається, ставлячи за мету досягнення збалансованості економічного, екологічного та соціального розвитку на засадах відкритості й інклюзії.

Більше того, важливою складовою державної фінансової політики має бути запобігання відтоку сталих капітальних інвестицій під впливом внутрішніх та зовнішніх макроекономічних, інституційних та політичних ризиків.

Держава має різні методи та інструменти регулювання капітальних інвестицій сталого розвитку, які

можуть варіюватися залежно від економічного чи соціального контексту, або мети регулювання. Однак, що стосується капітальних інвестицій сталого розвитку, то тут механізм державного фінансового регулювання та стимулювання капітальних інвестицій сталого розвитку має базуватися на Глобальних принципах фінансування сталого розвитку, які були закладені у Доповіді про світові інвестиції за 2014 рік Investing in the SDGs: an Action Plan ЮНКТАД [22].

У відповідності до цього базового документу діяльність держави у сфері фінансового стимулювання сталих капітальних інвестицій має бути зосереджена на економічне зростання, соціальну інтеграцію та збереження довкілля за такими напрямками:

- стимулювання приватних капітальних інвестицій у проекти державно-приватного партнерства, які передбачають стійкий розвиток;
- стимулювання вітчизняних та іноземних капітальних інвестицій у проекти регіонального розвитку за умов тісної співпраці з місцевими органами влади, громадою та місцевим бізнесом;
- стимулювання капітальних інвестицій у проекти соціальної інфраструктури (охорона здоров'я, освіта, соціальні послуги);
- стимулювання екологічних проектів та проектів з відновлювальної енергетики;
- інші напрями стимулювання, які відповідають Цілям сталого розвитку.

Зважаючи на євроінтеграційні процеси в Україні, державна політика у сфері фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку має базуватися і на європейських принципах. Зокрема, у рамковому документі – Стратегії Європейського Союзу з фінансування переходу до сталої економіки (2021) [23] визначено, що державна фінансова політика має бути спрямована на стимулювання приватних фінансових потоків, які забезпечують сталий розвиток в країні, зокрема, в частині переорієнтації інвестицій на стійкі технології та бізнес; фінансування стійкого зростання в довгостроковій перспективі та створення низьковуглецевої, стійкої до викликів клімату економіки замкненого циклу.

Аналогічно фінансова політика держави в Україні базується на засадових принципах сталого розвитку. Фінансові регулятори – НБУ, Міністерство фінансів України, НКПФР та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб влітку 2023 року розробили нову Стратегію розвитку фінансового сектору України, у якій означено концептуальні засади щодо політики сталого фінансування та норми, що підвищуватимуть прозорість інструментів фінансування ESG-проектів [24].

Надзвичайно важливими у фінансовому регулюванні фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку з боку державних фінансових регуляторів є покращення системи оподаткування у сфері ринків інвестиційного капіталу, запровадження спеціальних інвестиційних рахунків, удосконалення діяльності у сфері спільного інвестування [25], запровадження соціальних облігацій та облігацій сталого розвитку, розкриття інформації про ESG та інші напрями. Також варто зважати на спеціальні інструменти монетарно-кредитної політики [26].

В цілому ефективне державне регулювання процесів фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку сприятиме швидкій мобілізації, оптимальному розподілу і ефективному використанню фінансових ресурсів на засадах фінансової стабільності та інклюзії для відновленню економіки та соціальної сфери України, зруйнованої війною з російською федерацією.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене можемо зробити висновок, що фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку в Україні, у тому числі в умовах війни і повоєнного часу, вимагатиме застосування системного, узгодженого та скоординованого підходу та запровадження у законодавство принципів сталого фінансування, які відповідають міжнародним, у тому числі європейським нормам. Одночасно, реалізація політики державного регулювання (стимулювання) фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку має відбуватися за умови тісної взаємодії міжнародних, державних та регіональних органів управління.

Проаналізувавши глобальні, європейські та вітчизняні принципи, механізми та інструменти державної політики щодо сталих фінансів можемо зробити висновок, що фінансове регулювання капітальних інвестицій сталого розвитку повинно бути обґрунтованим, справедливим і результатом економічних, екологічних та соціальних інтересів країни. Фінансове регулювання з боку державних фінансових інституцій має створити необхідне екосередовище для стимулювання у майбутньому фінансове забезпечення капітальних інвестицій сталого розвитку.

Отже, фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку є стійкою системою, інтегрованою у міжнародний простір, здатною протистояти викликам, розвиватися та сприяти сталому розвитку країни. Її головна місія сформувати достатній фінансово-інвестиційний потенціал для відбудови і соціально-економічного розвитку України, забезпечити доступ до сталого фінансування усіх громад, суб'єктів господарювання, посилення мобілізації внутрішніх заощаджень для довгострокових інвестицій, орієнто-

ваних на досягнення Цілей сталого розвитку.

Література:

1. Report of the United Nations Conference on Sustainable Development Rio de Janeiro, Brazil 20-22 June 2012. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/461/64/PDF/N1246164.pdf?OpenElement>
2. UNCTAD (2014). World Investment Report 2014: Investing in the ICSPs: An Action Plan. New York and Geneva: *United Nations*. URL: <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2014>
3. UNCTAD (2022). World Investment Report 2022. International tax reforms and sustainable investment (UNCTAD/WIR/2022) URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2022>
4. Васильчук І. П. Трансформаційні можливості фінансів у забезпеченні переходу до сталого розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка*. 2019. № 12. С. 81-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_
5. Vasylychuk, I. P. (2019) Transformatsiini mozhlyvosti finansiv u zabezpechenni perekhodu do staloho rozvytku [Transformational possibilities of finance in ensuring the transition to sustainable development]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seria: Ekonomika* [Scientific notes of the National University «Ostroh Academy». Series: Economy], 1, 81-85. [in Ukrainian].
6. Kropelnytska, S. O., Mayorova, T. V. (2021) The financing of renewable energy development projects in Ukraine. *Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal*, 24(4), 77-88. DOI: <https://doi.org/10.33223/epj/142393>
7. Єфименко Т. Інформаційно-фіскальний простір для посилення стійкості економіки в умовах сталого розвитку. *Фінанси України*. 2022. № 11. С. 7-18. URL: http://finukr.org.ua/?page_id=774&lang=en&aid=4930
8. Yefymenko, T. (2022) Informatsiino-fiskalnyi prostir dlia posylennia stikosti ekonomiky v umovakh staloho rozvytku. [Informational and fiscal space for strengthening the stability of the economy in conditions of sustainable development]. *Finansy Ukrainy. [Finances of Ukraine]*, 11, 7-18. [in Ukrainian].
9. Кожухова Т. В. Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку. Кривий Ріг: Видавець ФОП Чернявський Д.О., 2017. 336 с.
10. Kozhukhova, T.V. (2017) Formuvannia ta transformatsiia hlobalnoi systemy finansuvannia staloho rozvytku. [Formation and transformation of the global system of financing sustainable development]. *Kryvyi Rih*. [in Ukrainian].
11. Клиновий Д. В. Сталі фінанси: теорія, методологія, практика. К.: ДУ «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2022. 440 с.
12. Klynovyi, D. V. (2022) Stali finansy: teoriia, metodolohiia, praktyka. [Sustainable finance: theory, methodology, practice]. *DU «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NAN Ukrainy»*, Kyiv. [in Ukrainian].
13. Вахович І. М. Фінансове забезпечення сталого розвитку регіонів України: міжбюджетні відносини та інноваційні інструменти стимулювання. Луцьк: Волиньполіграф, 2014. 331 с.
14. Vakhovich, I. M. (2014) Finansove zabezpechennia staloho rozvytku rehioniv Ukrainy: mizhbudzhetni vidnosyny ta innovatsiini instrumenty stymuliuvannia [Financial provision of sustainable development of the regions of Ukraine: inter-budgetary relations and innovative stimulation tools]: *Lutsk: Volyn Polygraph*. [in Ukrainian].
15. Panayotou, T. (1998) Instruments of Change: Motivating and Financing Sustainable Development, Earthscan Publications, London. URL: <http://surl.li/glezv>
16. Perez, C. (2002) Technological Revolutions and Financial Capital: The Dynamics of Bubbles and Golden Ages. *Edward Elgar*. 198 p.
17. Schmidt-Traub, G., Sachs, J. D. (2015) Financing Sustainable Development: Implementing the SDGs through Effective Investment Strategies and Partnerships. URL: <http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2015/04/>
18. The Global Financial Stability Report (2023). International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2023/04/11/global-financial-stability-report-april-2023#Overview>
19. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ президента України від 30.09.2019 р., №722/2019 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
20. President of Ukraine (2019) About the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period until 2030. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
21. Business & Sustainable Development Commission (2017). *Better Business Better World*. URL: <https://www.unglobalcompact.org/library/5051>
22. The Global Commission on the Economy and Climate (2018). Unlocking the inclusive growth story of the 21st century: accelerating climate action in urgent times. URL: http://newclimateeconomy.report/2016/wp-content/uploads/sites/6/2019/04/NCE_2018Report_Full_FINAL.pdf
23. Україна швидко оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099445109072232395/pdf/P1788430c59f110920ae4d04bd31d82c530.pdf>
24. Ukraine rapid assessment of damage and recovery needs (2022). URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099445109072232395/pdf/P1788430c59f110920ae4d04bd31d82c530.pdf>
25. Кривенко К. Т., Савчук В. С., Беляєв О.О. та ін. Політична економія. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
26. Kryvenko, K. T., Savchuk, V. S., Bieliaiev, O. O. (2006) Politychna ekonomiiia [Political Economy]: *Kyiv* [in Ukrainian].
27. Скуратівський В.А., Палій О.М., Лібанова Е.М. Соціальна політика. Київ: Вид. УАДУ, 1997. 360 с.
28. Skurativskiy, V.A., Paliy, O.M., Libanova, E.M. (1997) Sotsialna polityka: [Social policy], *Kyiv* [in Ukrainian].
29. Гальчинський А. Економічна методологія. Логіка оновлення: курс лекцій. Київ: АДФ-Україна, 2010.

572 с.

Galchynskyi, A. (2010) *Ekonomichna metodolohiia. Lohika onovlennia* [Economic methodology. Update logic], Kyiv [in Ukrainian].

21. Final document of the International Conference on the Restoration of Ukraine (URC 2022). URL: https://uploads-ssl.webflow.com/625d81ec8313622a52e2f031/62cd2e0ba5613c953a9b52d4_Lugano%20Declaration_UA.pdf

22. World Investment Report 2014: Investing in the SDGs: An Action Plan. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2014ch4_en.pdf

23. European Commission. Strategy for Financing the Transition to a Sustainable Economy (July 2021). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0390>

24. Стратегія розвитку фінансового сектору України. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini>

Strategy for the development of the financial sector of Ukraine. National Bank of Ukraine (2023). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini>

25. Коваленко Ю. М., Коваленко І. І. Еволюційні тренди в системі інвестиційних і пенсійних фондів в Україні. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік і оподаткування*. 2020. № 4. С. 43–52.

Kovalenko, Yu. M., Kovalenko, I. I. (2020) *Evoliutsiini trendy v systemi investytsiinykh i pensiinykh fondiv v Ukraini* [Evolutionary trends in the system of investment and pension funds in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk. Serii: finansy, oblik i opodatkuvannia* [Economic Herald. Series: finance, accounting and taxation], 4, 43–52 [in Ukrainian].

26. Marhasova, V., Kovalenko, Yu., Bereslavska, O., Muravskyi, O., Fedyshyn, M., Kolesnik, O. (2020) Instruments of Monetary-and Credit Policy in Terms of Economic Instability. *International Journal of Management*, 11 (5), 43–53. <https://doi.org/10.34218/IJM.11.5.2020.005>